

ESAD REJİMİNİN DÜŞÜŞÜNÜN BÖLGESEL VE KÜRESEL JEOPOLİTİĞE ETKİLERİ

Hüsamettin İNAÇ

Aymene HADJİ

Mohamad ISMAIL

Esad Rejiminin Düşüşünün Bölgesel ve Küresel Jeopolitiğe Etkileri

Hüsamettin İNAÇ, Aymene HADJİ, Mohamad ISMAIL

© Bu eserin bütün hakları saklıdır ve *Yönetimark Eğitim Danışmanlık Ltd. Şti.*'ne (Yönetim Yayınları) aittir. Yayınevinden yazılı izin alınmadan eserden kısmen veya tamamen alıntı yapılamaz, hiçbir şekilde fotokopi, film vd. elektronik ve mekanik yöntemlerle kopya edilemez, çoğaltılamaz, yayınlanamaz, aktarılamaz ve dağıtılamaz. Bilimsel usullere uygun olarak kaynak gösterilerek alıntı yapılabilir. Kitap içeriğinin tüm sorumluluğu yazarlarına aittir.

© All rights of this work are reserved and belong to *Yönetimark Eğitim Danışmanlık Ltd. Şti.* (Yönetim Publications). This work may not be quoted in whole or in part without written permission from the publisher, and may not be copied, reproduced, published, transmitted or distributed in any way by electronic or mechanical methods including photocopy, film etc. Quotations may be made in accordance with scientific methods, citing the source. The authors are solely responsible for the content of the book.

Eser Adı / Title	: Esad Rejiminin Düşüşünün Bölgesel ve Küresel Jeopolitiğe Etkileri / <i>The Fall of the Assad Regime and its Impact on Regional and Global Geopolitics</i>
Yazar Adı / Author Name	: Hüsamettin İNAÇ, Aymene HADJİ, Mohamad ISMAIL
ISBN	: 978-625-92759-0-0
DOI	: https://doi.org/10.58830/yp.pub-2026-10.0036
Baskı Sayısı / Number of Editions	: 1. Baskı / 1st Edition
Baskı Yeri ve Zamanı / Place and Time of Edition	: Sivas (Türkiye) – 20 Şubat / February - 2026
Yayın Dili / Publication Language	: Türkçe / Turkish
Yayıncı Serifika No / Publisher Serif Number	: 74713
Yayıncı Vergi Dairesi / Publisher Tax Office	: Site Vergi Dairesi Müdürlüğü /// V.D. No: 9830880766
Yayıncı Adı / Publisher Name	: Yönetimark Eğitim Danışmanlık Ltd. Şti.
Yayıncı Adresi / Publisher Address	: Yenişehir Mahallesi, Kardeşler Caddesi, No: 7/2 – Z07 Merkez - Sivas (Türkiye)
Yayıncı İletişim / Publisher Contact	: yonetimark@gmail.com /// (+90) 533 510 11 17
Matbaa Sertifika No / Printing Certificate No	: 47852
Matbaa Adı / Printing House Name	: Girişim Ajans Ofset Matb. Bas. Yay. Dağ. San. Tic. Ltd.Şti.
Matbaa Adresi / Printing House Address	: Büyük Sanayi, Samanyolu Cad., No: 35, İskitler - Ankara
Matbaa İletişim / Printing House Contact	: girisimahmet@hotmail.com /// (+90) 542 626 72 85
Genel Yayın Yönetmeni / Editor in Chief	: Mehmet MECEK
Dizgi ve Mizanpaj / Typesetting and Layout	: Mehmet MECEK
Kapak Tasarımı / Cover Desing	: Şehmus KİNO
Son Okuma / Proofreading	: Kürşad ÖZKAYNAR

Kitap Baskı Bilgisi / Book Printing Information :

221 sayfa / pages (+ XIV sayfa Jenerik / Generic), 13,5x21 cm,
Kaynakça Var / Yes References, Dizin Yok / No Index.

Anahtar Kelimeler / Keywords :

Esad Rejimi, Rejim Değişikliği, Bölgesel Jeopolitik, Küresel Jeopolitik, Suriye / Assad Regime, Regime Change, Regional Geopolitics, Global Geopolitics, Syria.

Kitap Bilgisi / Book Information :

Kitapta, Suriye'de Esad rejiminin tarihsel arka planı; Suriye krizi; bölgesel ve uluslararası güçlerin kriz ile olan ilişkileri; çatışmanın yönetiminde yerel, bölgesel ve uluslararası güçlerin mekanizmaları; yeni Suriye devlet yönetimi ve gelişmeleri incelenmiştir. Eser Suriye Devletinin ülkesel, bölgesel ve küresel konumunun tarihsel gelişiminin izlenmesi açısından oldukça yararlıdır.

The book examines the historical background of the Assad regime in Syria; the Syrian crisis; the relationship of regional and international powers to the crisis; the mechanisms of local, regional, and international powers in managing the conflict; and the new Syrian state administration and developments. The work is highly useful for tracing the historical development of the Syrian state's national, regional, and global position.

Önerilen Alıntı / Suggested Citation

İNAC, Hüsamettin, HADJİ, Aymene ve ISMAIL, Mohamad (2026), Esad Rejiminin Düşüşünün Bölgesel ve Küresel Jeopolitiğe Etkileri, Yönetim Yayınları, Sivas.

Lisans / Licence

Bu çalışma [Creative Commons Attribution-NonCommercial 4.0 International License](https://creativecommons.org/licenses/by-nc/4.0/) ile lisanslanmıştır

This work is licensed under a [Creative Commons Attribution-NonCommercial 4.0 International License](https://creativecommons.org/licenses/by-nc/4.0/)

Temel Alan Bilgisi / Basic Field Knowledge

10. Sosyal - Beşeri ve İdari Bilimleri

10. Social - Human and Management Sciences

Yayın İlkeleri / Publication Principles

Bu kitabın tam metni, yüksek akademik standartları sağlamak amacıyla hakem değerlendirmesinden geçmiştir. Tam değerlendirme politikaları için lütfen <https://yonetimyayinlari.com/> adresini ziyaret edin.

The full text of this book has been peer-reviewed to ensure high academic standards. For full review policies, see <https://yonetimyayinlari.com/>

<https://www.budapestopenaccessinitiative.org/boai10/> <https://publicationethics.org/>

*13 yıldır şiddetli bir iç savaşa maruz kalan ve pekçok
ülkede vatanından uzakta yaşayan tüm Suriyeli dost ve
kardeşlerimize...*

*To all our Syrian friends and brothers and sisters who
have endured a brutal civil war for 13 years and have
lived far from their homeland in many countries...*

İÇİNDEKİLER / TABLE OF CONTENTS

GİRİŞ	1
-------------	---

BİRİNCİ BÖLÜM SURIYE'DEKİ ESAD REJİMİNİN TARİHSEL GELİŞİMİNE GENEL BİR BAKIŞ

HAFIZ ESAD DÖNEMİNDE SURIYE	6
1. GENEL ÖZELLİKLER	6
1.1. Hafız Esad'ın İktidara Yükselişi ve Suriye'deki Yeni Rejimin Temelleri	6
1.2. Bölgesel İlişkilerde Dönüşüm ve İç İstikrar Arayışı	6
1.3. Çoğulculuk Görünümü ve Anayasal Reformlar	7
1.4. Suriye'nin Çok Katmanlı Jeopolitik ve Demografik Yapısı ...	7
1.5. Esad'ın Uzun Süreli İktidarının Sırrı: Ustalıkla Yönetilen Dengeler	8
1.6. Bölgesel Strateji ve Ulusal Güvenlik Öncelikleri.....	9
1.7. Güvenlik Devletinin Yükselişi	9
1.8. Rejimin Tabanı ve Hegemonya Modeli	11
2. 1970'LERDEKİ BÖLGESEL GELİŞMELER	11
2.1. Suriye'nin 1973 Yom Kippur Savaşı'ndaki Hedefleri ve Gelişimi	11
2.2. Savaşın Dönüm Noktası ve Mısır'ın Çekilmesi.....	12
2.3. Sedat'ın Sınırlı Savaş Hedefleri ve Tek Taraflı Barış Süreci	13
2.4. Cenevre Konferansı ve Suriye'nin İzolasyonu	14

2.5. Mısır - İsrail Barış Anlaşması ve Esad'ın "Büyük Suriye" Stratejisi	14
2.6. Güvensizlik ve Kontrol Politikası.....	15
2.7. Stratejik Denge Arayışı	15
2.8. İç Baskılar ve Müslüman Kardeşler'in Ayaklanması.....	16
2.9. Müslüman Kardeşler İçindeki Bölünme ve Bölgesel Farklılıklar	16
2.10. Ekonomik Kriz, Sınıf Çelişkileri ve Bölgesel Aktörlerin Rolü	17
3. SURİYE'NİN LÜBNAN'DAKİ ETKİSİ.....	18
3.1. Lübnan İç Savaşı ve Suriye'nin Müdahalesi (1975-1978): Hafız Esad'ın Bölgesel Hesapları ve Çatışan Çıkarlar	18
3.2. Lübnan'daki Tarafların Esad'a Sadakatsizliği	18
3.3. Esad'ın Stratejik Hamleleri ve Çatışmaya Giriş.....	19
3.4. Suriye'nin Lübnan'a Müdahale Nedenleri.....	19
3.5. Çelişkilerin Kullanılması ve Barış Çabaları	20
3.6. Bölgesel Konumun Kötüleşmesi ve " <i>Yüz Gün Savaşı</i> " (1978)	21
3.7. FKÖ ile Soğuk İlişkiler ve İsrail'in İşgali	21
4. İSRAİL'İN LÜBNAN'I İŞGALİ (1982-1984).....	22
4.1. 1980'lerin Başında Ortadoğu'daki Jeopolitik Çalkantılar ve Suriye'nin Konumu	22
4.2. İsrail'in Bölgesel Hedefleri ve Lübnan'a Odaklanması	22
4.3. 1982 Lübnan İşgali ve İlk Başarılar.....	23
4.4. Beklenmedik Gelişmeler ve Suriye'nin Geri Dönüşü	24
4.5. Suriye'nin Direniş Stratejisi ve Sovyet Desteği	25
4.6. Karşı Saldırı ve Amerikan Planının Çöküşü.....	25

HAFIZ ESAD SONRASI SURİYE: GÜÇLÜ BİR MİRAS MI, YOKSA ÇÖKÜŞÜN BAŞLANGICI MI?

1. GİRİŞ	27
1.1. Hafız Esad Dönemi Suriyesi: Güç, Kriz ve İktidar Mücadelesi	27
1.2. 1983 Kalp Krizi ve Rifaat Esad Krizi	27
1.3. İktidar Dengelerinin Yeniden Tesisi ve Yeni Yükselişler	28
1.4. Lübnan'daki Nüfuz Paylaşımı ve Hariri'nin Yükselişi	29
1.5. Taif Anlaşması ve Lübnan'da Yeni Güç Dengesi.....	30
1.6. Hafız Esad'ın Ölümü ve Halefiyet Sorunu	31
1.7. Beşar Esad'a Devir ve Yeni Zorluklar	32
2. AMERİKAN SALDIRGANLIĞI	33
3. ORTA DOĞU'DA BİR HİRİSTİYAN DEVLET KURMA HAYALİ VE LÜBNAN SİYASETİ	36
3.1. Lübnan'da Mezhepçi Siyasetin Karmaşık Ağları ve Dış Müdahaleler.....	38
3.2. Amerika'nın Bölgesel Projesi ve Direnişin Yükselişi.....	39
3.3. Hayallerin Sönüşü ve Siyasi Dengelerin Değişimi.....	40
4. SURİYE VE BARACK OBAMA İLE YAŞANAN KRİZ	41
4.1. Obama Dönemi ve Stratejik Kısıtlamaların Kabulü.....	42
4.2. İran'ın Bölgesel Etki Alanının Genişlemesi	42
4.3. ABD'nin Durumu ve Büyük Ortadoğu Projesinin İmkânsızlığı.....	43
4.4. Yeni Stratejik Odaklanma: Güney Sınırlarının Sağlamlaştırılması	43
4.5. ABD'nin Yeni Bölgesel Yaklaşımı	43
4.6. İran Sorunu ve Etkisinin Sınırlandırılması	44
4.7. Alternatif Bölgesel Güçlerin Yetersizliği	45

İKİNCİ BÖLÜM:
SURİYE KRİZİ: KRİZİN NEDENLERİ VE ÇATIŞMANIN
GEREKÇELERİ

1. GENEL DURUM	52
1.1. Kıvılcımı Ateşleyen İlk Olaylar ve Protestolar.....	52
1.2. Deraa Olayları ve Halkın Tepkisi	53
1.3. Devrimin Başlangıcı ve Tırmanış	53
1.4. Rejimin Baskısı ve Muhalif Sloganların Değişimi	54
1.5. Muhalif Yapılanmaların Ortaya Çıkışı	55
1.6. Ordudan İlk Fırlarlar ve Silahlı Direnişin Başlangıcı	55
1.7. Özgür Suriye Ordusu'nun Kurulması.....	56
1.7.1. Suriye İç Savaşı'nda Muhalif Güçlerin Oluşumu ve Finansmanı: Özgür Suriye Ordusu (ÖSO) ve Rejim Taktikleri	56
1.7.2. ÖSO'nun Finansman Yapısı ve Etkileri	57
1.8. Rejimin Kuşatma ve Yakıp Yıkma Politikası	58
1.9. Rejimin Kullandığı Ağır Silahlar ve Hava Saldırıları.....	59
1.10. Kimyasal Silah Kullanımı ve Guta Katliamı	59
2. YEREL AKTÖRLER VE KRİZ YÖNETİMİNDEKİ ROLLERİ	60
2.1. Özgür Suriye Ordusu	60
2.2. Jabhat al-Nusra li-Ahl al-Sham (<i>Levant Halkı için Zafer Cephesi</i>).....	61
2.3. Jabhat al-Nusra li-Ahl al-Sham (<i>Levant Halkı için Zafer Cephesi</i>).....	63
2.4. İslam Devleti "İŞİD"	65
2.5. Ceş el-İslam	66
2.6. Kürt Muhalefet Partileri.....	66
2.7. Esad'ın Güçleri.....	67

3. BÖLGESEL VE ULUSLARARASI GÜÇLERİN KRİZLE OLAN İLİŞKİLERİ	68
3.1. Bölgesel Bir Güç Olarak İran	71
3.2. Bölgesel Bir Güç Olarak Türkiye	74
3.3. Küresel Bir Güç Olarak Rusya	80
3.4. Küresel Bir Güç Olarak Amerika Birleşik Devletleri	85

ÜÇÜNCÜ BÖLÜM:
ÇATIŞMAYI YÖNETMEDE YEREL, BÖLGESEL VE
ULUSLARARASI GÜÇLERİN MEKANİZMALARA

1. YEREL GÜÇLERİN KRİZ YÖNETİMİNE YAKLAŞIMI ...	92
2. BÖLGESEL GÜÇLERİN KRİZİ YÖNETME YAKLAŞIMI	94
2.1. Türkiye'nin Rolü	94
2.1.1. Suriye'de Siyasi Reformlar İçin Baskı	95
2.1.2. Esad'ı Devirmek İçin Muhalefeti Desteklemek	95
2.1.3. Siyasi Çözümün Kabulü	96
2.1.4. İnisiyatifle Savunmaya Geçiş	96
2.1.5. Askeri Yardım Mekanizması	97
2.1.6. Doğrudan Askeri Müdahale	99
2.2. İran'ın Rolü	101
2.2.1. Ekonomik Destek	102
2.2.1.1. Kredi Limiti	102
2.2.1.2. Ticaret İşbirliğinin Sürdürülmesi	102
2.2.1.3. Doğrudan Yatırıma Katkı	103
2.2.2. Askeri Destek	104
2.3. İsrail'in Rolü	104

3. ULUSLARARASI GÜÇLERİN VE KURUMLARIN KRİZİ YÖNETME YAKLAŞIMI.....	106
3.1. Rusya'nın Rolü	106
3.2. Amerika Birleşik Devletleri'nin Rolü.....	110

DÖRDÜNCÜ BÖLÜM:

YENİ SURİYE DEVRİMİN KAOSUNDAN SİVİL DEVLETİN İSTİKRARINA GEÇİŞ

1. AHMED ŞARA: ARANAN ADAMDAN İKTİDAR PİRAMİDİNİN TEPEŞİNE DÖNÜŞÜM.....	119
1.1. Ahmed Şara'nın Arka Planı ve Yükselişi	120
1.2. El-Nusra Cephesinden HTŞ'ye Dönüşüm	120
1.3. İdlib'deki Yönetim ve Başarılar	121
1.4. Şara'nın Medya ve İmaj Kampanyası.....	121
1.5. Geçiş Yönetimi ve Siyasi Vizyon	122
1.6. Engeller ve Diğer Aktörler.....	122
1.7. Daha Önceki Hatalardan Kaçınma Çabaları	123
1.8. Nüfus Sayımı ve Altyapı İhtiyaçları.....	123
1.9. İki Paralel Yol: Siyasi ve Kalkınma	124
1.10. Vizyonun Belirsizlikleri ve Dış Zorluklar.....	124
2. YENİ SURİYE YÖNETİMİNİN KARŞI KARŞIYA OLDUĞU DİPLOMATİK ZORLUKLAR	125
3. BÖLGESEL VE ULUSLARARASI GÜÇLERİN JEOPOLİTİK DEĞİŞİMLERİ	130
3.1. İran ve Rusya İçin	131
3.2. Türkiye İçin.....	133
3.2.1. Türkiye'nin Suriye Politikası ve Esad'ın Düşüşü Üzerindeki Etkisi.....	133
3.2.2. Türkiye Destekli Gruplar ve Hedeflerin Evrimi.....	133
3.2.3. Diplomatik ve Askeri Zorluklar	134

3.2.4. 2024 Sonrası Gelişmeler ve Gelecek Beklentileri...	135
3.3. Körfez Krallıkları İçin	135
3.4. İsrail ve Amerika Birleşik Devletleri İçin.....	137

BEŞİNCİ BÖLÜM:

BÖLGESEL VE KÜRESEL YÖNELİMLER BAKIMINDAN YENİ SURİYE YÖNETİMİ, SURİYE'DE ULUS İNŞASI VE TÜRKİYE-SURİYE İLİŞKİLERİ

SURİYE'NİN ULUS DEVLET İNŞASININ SOSYOPOLİTİK ANALİZİ

1. GİRİŞ	141
2. TARİHSEL ARKA PLAN.....	143
2.1. Fransız Mandası Dönemi ve II. Dünya Savaşı Sonrası Suriye	143
2.2. Baas Partisi ve Hafız el Esad Dönemi	145
2.2.1. Baas Partisi'nin Yükselişi ve İdeolojik Temelleri.....	145
2.2.2. Hafız el-Esad Dönemi	146
2.3. Uluslararası Dinamikler.....	148
2.3.1. İsrail ile İlişkiler ve Golan Tepesi	148
2.3.2. BM 2254 Kararları ve Uluslararası Toplumun Suriye Üzerindeki Etkileri	149
2.4. Arap Baharı ve İç Savaşın Etkileri	150
2.5. Mevcut Sosyopolitik Durum ve Olası Gelecek Senaryolar ..	151
2.6. Bayrak ve Anayasa	152
3. SONUÇ.....	159
KAYNAKÇA	162

YENİ SURİYE YÖNETİMİ VE TÜRKİYE-SURİYE İLİŞKİLERİ

1. GİRİŞ.....	169
2. TÜRKİYE-SURİYE İLİŞKİLERİNİN TARİHSEL ARKA PLANI.....	171
3. YENİ SURİYE YÖNETİMİ VE BÖLGESEL DİNAMİKLER	173
4. TÜRKİYE'NİN SURİYE POLİTİKASI.....	175
5. YENİ YÖNETİM ALTINDA TÜRKİYE-SURİYE İLİŞKİLERİ	176
6. SORUNLAR VE FIRSATLAR	181
KAYNAKÇA.....	188

SURİYE DEVRİMİNİN BÖLGESEL VE KÜRESEL JEOPOLİTİĞE ETKİLERİ

1. GİRİŞ: SURİYE DEVRİMİNİ HAZIRLAYAN SAİKLAR..	193
2. SURİYE DEVRİMİNİN KAZANAN VE KAYBEDENLERİ	195
3. YENİ SURİYE HÜKÜMETİ VE TÜRKİYE'NİN GÜVENLİK PROBLEMİ.....	196
4. İSRAİL'İN SURİYE TASAVVURU	198
5. ARAP ÜLKELERİNİN SURİYE PKK'SINA BAKIŞI	200
6. SURİYE BAĞLAMINDA TÜRKİYE-İSRAİL İLİŞKİLERİ	201
7. SONUÇ	203
KAYNAKÇA.....	204
SONUÇ	207

